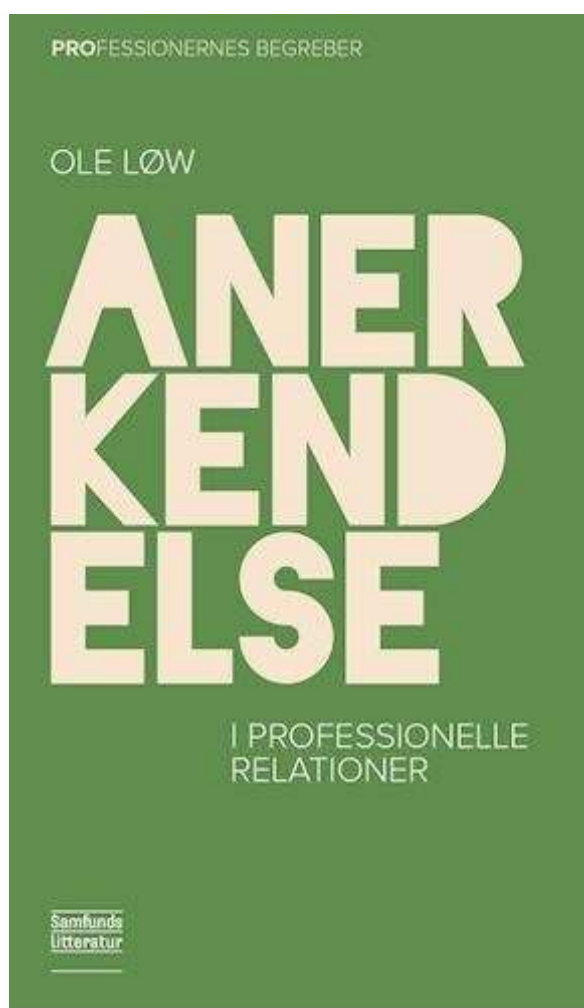

ANMELDELSE PÆDAGOGIK 19. mar. 2021 | kl. 07:45

At blive set som den, man er

Af: Ove Christensen

God og indsigtfuld bog om anerkendelsesbegrebet giver grundig indføring i begrebets historie og forskellige områder, hvor det er vigtigt for de fagprofessionelles relationer.

Fakta

Titel

Anerkendelse

Forfatter

Ole Løw

Pris

148

Sider

122

Serie

Professionernes begreber

Forlag

Samfundslitteratur

Forlaget Samfundslitteratur har den fine lille serie "Professionernes begreber", som præsenterer en række faglige begreber, der er vigtige inden for professioner, hvor man arbejder direkte med borgerne. Den seneste i rækken præsenterer begrebet "anerkendelse".

Anerkendelsesbegrebet går tilbage til Hegels tænkning i oplysningstiden. Hegel var blandt andet interesseret i, hvad der gør et menneske til et individ i en social sammenhæng, og for Hegel bliver bevidstheden noget ganske særligt ved mennesket. Det at mennesket er bevidst om sig selv, ser ud til at være et særligt træk ved mennesket. Men hvis det enkelte menneskes selvbevidsthed er vigtig, så må den så at sige sanktioneres et sted fra. Og det er her, at anerkendelsesbegrebet bliver løsningen. Den enkeltes selvbevidsthed bliver til, i og med at den anerkendes af en anden selvbevidsthed. Selvbevidstheden, som egentlig er et udtryk for, at det enkelte menneske er autonomt og eksisterer i sin egen ret, har brug for at blive anerkendt af en anden. Så den frihed, der ligger i det autonome selv, eksisterer kun afhængigt af "den andens" anerkendelse.

Dette beskriver Løw som en fundamental dialektik i anerkendelsen. Det kan godt lyde filosofisk og abstrakt, men er faktisk et grundforhold, som vi erfaringsmæssigt mærker hele tiden, når vi tænker på os selv som individ. Dette kan vi ikke gøre uden at medtænke andre individer, som vi står i et forhold til. Vi eksisterer kun som frie individer i relation til andre. Individualitet og socialitet er dermed hinandens gensidige forudsætninger. Og vi mærker det også konkret politisk, hvor man kan lægge forskellig vægt på individuel frihed over for den gensidighed, der ligger i fællesskabet. Hvor meget skal fælles regler for, hvordan vi agerer under coronakrisen, koste på den individuelle frihed til at gøre, som man vil?

Den grundlæggende gensidighed har en række normative implikationer for dem, der arbejder med andre mennesker. Det ligger nemlig også i anerkendelsen, at man må kunne sætte sig i den andens sted "for en stund" og dermed forlade sit eget sted. Løw taler om, at "den anden" har ret til sine egne oplevelser af en situation. Den måde, en elev eksempelvis opfatter et skænderi på, er elevens oplevelse. Pædagogen må sætte sig i elevens sted, udvise lydhørhed og ikke kun vurdere hændelsen ud fra sit eget perspektiv. Det handler ikke om, at barnet har ret til at tale grimt til eller slå en anden, men om at barnet har ret til at have sin oplevelse, hvor det fra barnets perspektiv var den bedst mulige måde at reagere på.

Løw taler om at skelne mellem oplevelse og handling, som han anser for centralt i professionsammenhæng. Det åbner nemlig mulighed for på én gang at se barnet, eleven, patienten eller borgeren som en person med ret til egne oplevelser og samtidig som professionsudøver at være uenig i og eventuelt tage afstand fra barnets handling.

Det afgørende i anerkendelsen er, at man aldrig (kun) ser den anden som et objekt, man kan dirigere med ud fra sit eget professionelle perspektiv, hvilket er det, der sker, når man ikke har inddraget "den andens" perspektiv.

At forholde sig anerkendende til dem, man har at gøre med professionelt, kalder Løw for en grundholdning; altså noget, der er en del af den enkeltes måde at være til på. Det er ikke en metode, man kan anvende, men en måde at være i relationer på, hvor man har blik for den anden som et subjekt, som et menneske og ikke kun som en elev, en patient, en borger. Dette harmonerer rigtig godt med den relationsetik, man finder hos Løgstrup, som jo siger, at man aldrig har med et andet menneske at gøre uden at holde en del af dets liv i sine hænder.

Hvordan det forholder sig med, at anerkendelse på den ene side er et grundforhold ved det at være menneske, men samtidig noget, som ikke naturligt finder sted i professionelle relationer, det kommer Løw desværre ikke ind på. Det kunne ellers være en interessant diskussion.

Bogens sidste og mindst interessante del handler om det, som Løw kalder værdsættelse, og som er noget ganske andet end anerkendelse. Forskellene på anerkendelse og værdsættelse er mange, men den mest fundamentale handler om, at anerkendelse er en måde at være på og et grundlæggende princip for individdannelse. Værdsættelse er en måde at påvirke en udvikling på ved at bedømme eller vurdere noget ud fra et ønske om at forbedre den enkelte eller organisationen.

Som nævnt kommer man godt ind i anerkendelsesbegrebet med denne bog, og Løw giver også gode eksempler på, hvordan anerkendelse bliver bragt i spil i professionelle relationer.

Kompagnistræde 34, 1208 Kbh K,
tlf 3369 6300, folkeskolen@folkeskolen.dk